

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrških in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . f. 3.— : : : 4.50 za pol leta . f. 6.— : : : 9.— za vse leto . f. 12.— : : : 18.— Naročnine se plačevati naprej na naročbo brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„? edinosti je moč“.

Poziv slovenskemu ženstvu!

„Sestre, v kolo se vstopimo,
Roke, srca k zvezi zdaj!
In pri Slavi prisegimo
Ljubav si na vekomaj.“
Gregorčič.

Zavedne Slovenke od daleč in blizu izražale so nam večkrat željo, da bi imele svoj poseben list, kakor ga ima ženstvo drugih slovanskih narodov. Z radostjo smo poslušali in z radostjo beležili opravičene želje naših rodoljubkin, spoznavši s tem, da se svita v nas Slovencih, ker Slovenke hrepene po slovenskem čitju.

Kako drugači je bilo še ne pred mnogimi leti! Uredniki morali so dostavljati: „... in čitateljice, ako mi jih je sreča naklonila“; zdaj pa, Bogu bodi hvala, smemo pač reči, da imajo naši slovenski, osobito leposlovni listi vsaj toliko čitateljic, kolikor čitateljev.

Koliko je zavednih, izobraženih, sposobnih moči med našim ženstvom, ki bi radi opisale svoje želje, svoje težnje, svoje misli ter s tem koristile milemu narodu! V svesti smo si, da jih ne priganja k temu ne častihlepnost, ne hrepenenje po slavi, ampak ono čisto, sveto rodoljubje, ki je prešinjalo ženstvo vseh narodov, ko so isti potrebovali pomoči in ona iskrena želja, da se pomaga i slovenskemu narodu, morala je prešiniti tudi naše Slovenke.

„Ako pregledujemo zgodovino vseh narodov, vidimo, kako so se žene in deklice vedno odlikovale uprav čudovito ljubeznijo do domovine“, pisal je preslavljeni pisatelj zlate knjige „Za Boga in domovino“.

Naj si možje še tako prizadevajo in naj ima narod še toliko voditeljev in talentov, toliko govornikov in pisateljev ter politikov, narodu boče stoprav takrat bolje, ko bo de imel narodno, za narodne svetinje vneto ženstvo.

Med Slovenkami se je pričelo gibanje po

prekvalni družbi sv. Cirila in Metoda, a še je prevelik prepad med zavednim in nezavednim našim ženstvom.

Koliko jih je še, ki so neobčutne, mrtve za vse oduševljenje, za vsako narodno idejo, za vsako narodno slovesnost! In nasprotno, koliko jih je, ki bi radi vzbudile svoje speče sestre, spisale radi toliko oduševljenih stvari, pa nimajo v to še primerne lista.

Da ustrezemo rodoljubni in plemeniti želji naših rodoljubkin, sklenili smo izdajati kakor prilogo „Edinosti“ poseben list za naše ženstvo. Izhajal bo dvakrat na mesec in prinašal gradiva za vse sloje našega ženstva: *Leposlovje in pesmi, poročila o književnostih, osobito o naši, poročila o gibanju rodoljubkin drugih slovanskih narodov, spise o odgoji in vzgoji otrok, oduševljajoče spise za ono ženstvo, ki še spi ter naposled spise o domačem gospodinjstvu, hiši in tudi — o modi.*

Mi smo pripravljene ustreči tej lepi in plemeniti želji, a na našem ženstvu je sedaj, da-li bode list vspeval.

Obračamo se do vseh onih, ki so sposobne za sodelovanje ter je prosimo prav priučno, da začnejo spisovati in tudi skoro pošiljati svoje spise. Obračamo se do vseh Slovenk brez izjeme, da nas hoté podpirati sè spisi, pa da bi nam tudi pridobile kolikor možno mnogo naročnic. Vse brez izjeme naj se oklenejo lista in vse naj pokažejo, da ne poznajo Kranjic, Štajerk, Primork, ampak da so edino in samo le Slovenke, kakor bo listu ime le „Slovenka“:

„Naj je Soča nas zibala,
Dravski ali Savski tok,
Vender le v Slovenji stala
Zibka vseh je nje otroci!“

K zvršetku bodi še omenjeno, da bode uredništvo „Slovenke“ ločeno od uredništva „Edinosti“ ter da bode ono popolnoma v ženskih rokah, da bodo naše Slovenke lažje pisale prav zaupno svoje želje in misli, kajti sestre jih bodo — umele.

našel nikjer. Prišedši do onega mesta, kjer se steza veče s cesto, opazil je starko, klečečo pred svetim razpelom.

„Počakala sem te, da te sprejemem, Lovro, košček pota. Evo ti nekoliko kruha. Sama sem spekla. Tudi to vzemi!“ rekla je mati, stisnivi sinu v roko pet križanih tolarjev; „vem, da ti bode trebalo“.

Molče sta šla nekoliko časa po cesti. Tu sta se poslovila. Ali vam je treba praviti, kako?

Dospelvi v mesto je šel Lovro naravnost k staremu kanoniku.

„Prečastni dobrotnik“ je rekel, „oče me je zapodil iz hiše, došel sem k očetu“.

„Ravno prav, sinko. Na moje priporočilo te je vladni predsednik določil odgojiteljem svojega sina. Jutri se moraš preseliti k njemu“.

Na ta glas starca dobrotnika vskliknilo je Lovru srce od radosti. Svoboden bodem, srečen, zvenelo je v njegovi duši, in skoro bi se ne bil spomnil, da se je treba zahvaliti kanoniku. Tako nekako je siromašni ribi, katero je voda vrgla na suho, a jo je plima zopet odnesla v stekleni jej dom, v vodo, kjer more plavati po svoji volji. Lovro se je lično poklonil vladnemu predsedniku. Bil je to grof, torej aristokrat in birokrat hkratu, no, ni jedno in drugo, kakor se to razumeva navadno. V njem je bilo finosti in dovoljno znanja, celó tudi zmisla za znanosti in umetnosti. Vešč

Prva številka izide s 1. januarjem. List bode stal posebe naročen tri gld., za naročnike „Edinosti“ 2 gld. na leto, a kakor omenjeno, izhajal bode dvakrat na mesec.

Spisi naj se pošiljajo uredništvu „Slovenke“, naročnina pa upravništvu „Edinosti“.

Oglasila za naročbo in dopisi se sprejemajo takoj.

Sestre, pristopite z mnogobrojno naročbo v naše kolo, da omogočite obstoj našega velevažnega in prepotrebega lista ter dokažite, da se zavedate svoje dolžnosti do naroda!

Uredništvo „Slovenke“. Upravništvo „Edinosti“.

Pritožba.

Politično društvo „Edinost“ je uložilo nastopno pritožbo:

Visoko c. kr. namestništvo!

Proti postopanju gosp. okrajnega načelnika preseškega, Antona Vidusso, o priliki shoda podpisanega društva na Proseku, dne 18. t. m. ulaga podpisani predsednik to-le

pritožbo.

Dne 18. t. m. vrnil se je na Proseku shod podpisanega političnega društva z naslednjim vspešdom:

1) Nagovor predsednika; 2) Poročilo deželnega poslanca Ivana Gorupa; 3) Utemeljevanje resolucije radi osnutja okrajnega glavarstva za tržaško okolico; 4. Eventuelni predlogi.

Pri drugi točki, ko je gosp. poslanec Ivan Gorup omenjal, da se magistrat ni zavzel za kmete okolice tržaške, kakor bi bil moral, za dosego odpisovanja davkov ozirom na škodo vsled peronospore, oglasil se je g. Vidusso k besedi ter začel meritorno polemizirati z g. Gorupom in sicer v italijanskem jeziku. Zborovalci jeli so na to zahtevati, naj govori g. Vidusso v slovenskem jeziku, a g. državni poslanec Nabergoj je naglašal, da bi

svojim uradnim poslom je kazal mnogo zdravega razuma, ter se ni drl uradniškega dlakocepjenja, kakoršno se navadno nahaja kakor nepogrešljiva velemodrost. Bil je prijatelj ljudstvu, a ljudstvo njemu. Od srca je mrzil one uradnike, ki so se klanjali višim doli do tal, na občinstvo pa gledali prezirno kakor polubogovi. Svojo družino je ljubil od srca, a tak človek ne mora biti trd niti v svojih uradnih poslih. Hotel je, da mu bude sin človek, poučen v vsem, ki ne bode smatral predsodkov zakonom narave. Zato se je veselil, da je dobil Lovra učiteljem. Mnogi so mu seveda to zamerili na skrivnem; kajti, prosim vas, odpadel duhovnik, pa učitelj otrokom! Skoro da je greh to. A predsednik se ni oziral na šepetanje sveta in pozdravil Lovra tako-le:

„Da ste mi zdrav, gospod! Veseli me, da sem našel, česar sem iskal dolgo časa. Da vam okrito povem svoje menenje. Vi ne smete biti mojemu sinu samo šolnik, samo gouverneur, ampak pravi mentor kakor ga razumi škof Fenelon. Vem, da ste iskren človek, da je v Vas značaja. Vidite, tega želim jaz svojemu sinu. Mehak deček je to, napravite mi iz njega jeklenega človeka. Brez nravi ni računov v življenju, a za merilo v nravi mora biti značaj; ako ne poznate nravi, slabo ste jo pogodili. Vi boste prijatelj meni, mojemu sinu in moji družini, in kakor prijatelj boste živeli v moji hiši“ (Pride še.)

PODLISTEK.

13

Prijatelj Lovro.

Črtica po resnici. — Spisal August Šenoa. Prevel C—i.

„Molči, zet moj! Lovro! Želiš si v svet! Idi v svet! Srečno pot. Prenočiti moreš svobodno, ali zjutraj za rano mi moraš biti iz hiše“.

„Oče“?

„Nič. Rekel sem. In tako bode“.

„Dobro oče, pojdem“.

Stari je izišel iz hiše — v vas, mračen, zamisljen. Sin se je umaknil v izbo, kjer se je vrgel na posteljo. Tu je ležal nem. Prsa so se mu napejala, ustnici sti se mu tresli. Kar so zaškripala vrata. Ustopila je starka-mati.

„Lovro! Ali meliši? Lovro!“ šepnila je stara.

„Kaj je, mati“? privzdignil se je Lovro.

„Povej mi vse, kako je bilo“.

Starka je sela na posteljo kraj Lovra, a leta je raskril svoji roditeljski svojo ranjeno dušo.

„Lepo govoriš, krasno govoriš“, prikimala je starka v solzah, „ah, kako lepo bi bil propovedoval. Pa če je tako, zgodi se božja volja, ali — ali ta rana se mi ne zaceli nikdar“. Po teh besedah si je starka s predpasnikom otrl solze.

Drugega dne o zori je krenil Lovro zopet v mesto, poslovivši se od sestre in svaka. Matere ni

moral govoriti g. Vidusso v slovenskem jeziku, kateri jezik dobro pozna, vsaj kakor se je sam izrazil proti njemu pri neki veselici na Opčinah. Podpredsednik društva dr. Gustav Gregorin je na to predlagal, da se besede g. Vidussa, ki zna slovenski in ki noče govoriti slovenski, akoravno je društvo slovensko in so zborovalci Slovenci, ne vzamejo na znanje, ker nas niko ne more siliti, da poznamo italijanski jezik.

Gosp. Vidusso je odgovarjal, da je uradni jezik magistrata italijanski, ter se bode on vedno posluževal le tega jezika v uradnem poslovanju; ako bi se pa sprejel predlog dra. Gregorina, da razpusti shod. Predlog se je vsprejel in g. Vidusso je razpustil shod, provzročivši mej občinstvom, ki je prišlo mnogobrojno na shod, da sliši utemeljevanje resolucije radi osnutja okrajnega glavarstva, silno ogorčenje, ter je odbor le skrajnim naporom pomiril razburjene duhove ter dosegel, da se je občinstvo mirno razšlo.

Pritožuje se torej podpisano predsedništvo proti opisanemu postopanju g. Vidussa iz teh le razlogov:

1) ker se je gosp. Vidusso umešaval v govor g. poslanca Goriupa ter z govornikom polemiziral, v kar ni opravičen, kakor politični komisar, in kar nasprotuje instrukcijam, ki veljajo za politične komisarje, ki prisostvujejo zborovanjem;

2) ker se je g. Vidusso posluževal na omejenem shodu italijanskega, namesto slovenskega jezika, ukiub temu, da pozna slovenski jezik;

3) ker se je g. Vidusso skliceval na italijanski uradni jezik tržaškega magistrata, kakor izključni jezik te oblasti, akoravno to nasprotuje ustavno zajamčeni ravnopravnosti in to temveč, ker je posloval g. Vidusso v tem slučaju v prenešenem delokrogu, toraj kakor temu vis. c. kr. namestništvu podrejena oblast;

4) ker je g. Vidusso brez vsacega tehtnega razloga razpustil shod, provzročivši opravičeno ogorčenje mej zborovalci, katero bi bilo lahko imelo osodepolne posledice, ker so zborovalci izražali prepričanje, da je g. Vidusso namenoma razpustil shod, da bi se ne razpravljalo o tretji točki dnevnega reda.

Prosi se torej visoko ces. kr. namestništvo, kakor predpostavljena oblast, naj blagovoli pozvati g. Vidusso na odgovornost radi nekorektne njegovega postopanja in izreči, da ni bil opravičen umešavati se v govor gosp. poslanca Goriupa, da je bil dolžan govoriti v slovenskem jeziku, ter da ni bilo povoda razpustiti shod.

Politično društvo „Edinost“.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 24. oktobra 1896.

Državni zbor. Poslanska zbornica je včeraj nadaljevala razpravo o domovinskem zakonu. Vsprejela sta se 3. in 4. §, glasom katerih je opravičena prejšnja pristojna občina zahtevati od one občine, v kateri biva katera oseba že 10 let, da vsprejme to osebo v svojo občinsko zvezo. Dobljena domovinska pravica ugasne po dveh letih, odkar je kdo zapustil občino.

Dopolnilna volitev na Goriškem. Habemus papam, to je, italijanska stranka je imenovala svojega kandidata za državni zbor na mesto pok. princa Hohenlohe. Posegla pa je po najhujšem med najhujšimi — po znanem slavofobu odvetniku Maraniju. Italijanski srditeži rujejo najhujše zoper kandidaturu grofa Attemsja. Mož je bil namreč storil velik greh, katerega nikdar ne odpuste laška gospôda. V svojem oglasu je namreč izjavil, da je veren ter da spoštuje duhovščino in narodna prava Slovencev.

„Soča“ sicer ne zaupa mnogo tem lepim besedam — kdo bi jej zameril to? — a italijanskim radikalcem je že v sami pravični besedi dovolj razloga za odklonitev kandidature. Ti ljudje nočejo nič čuti o pravici, kamo-li da bi jo vršili. To pa že rečeno, da volilec, ki ima le količkaj konservativnega čuta in zmislja za avstrijske tradicije na Primorakem, ne more oddati svojega glasu za moža s takim mišljenjem, kakoršno je — Maranijevo.

Ne sodi, da ne bodeš sojen! Iz kršćansko-socialnih krogov na Kranjskem smo prejeli doli sledeči dopis. Prepušča je moralno odgovornost g. dopisniku, priobčujemo ga, ker je zlasti, zbok svoje proveniencie, prezačilen za sedanje vrvenje.

Kranjskem. Po tem dopisu sodimo, da je nastala splošna zmešnjava in da je kriza akutna, torej skrajna potreba — zbistrenja.

Dopis slove:

Mislili smo, da se je katoliško-narodna stranka na Kranjskem kaj naučila o zadnji državnozbornski volitvi. Motili smo se. Pred nami leži oklic, ki ga je izdal duhovnik o priliki deželnozbornske volitve po pokojnem kanoniku Klunu. Ta oklic slove:

„Sv. Jožef, Prijatelj presv. Srca, prosi za nas! (100 dnij odpustka.) Dajte od hiše do hiše!

Volilni može na Hribu!

Jutri ob 9. uri je volitev za deželnega poslanca. Naša katoliška, duhovska stranka voli g. Mrharja iz Prigorice, nasprotna, liberalna stranka voli g. Višnikarja, torej imamo na izber! Mi pa ne bomo izbirali, mi imamo že izbranega, ker smo Potočani može, ki volimo tako, kakor nam svetujejo naši dušni pastirji, ker mi smo od Boga Vam dani učeniki in voditelji, torej z nami držite in zmaga je naša! Nobeden naj doma ne ostane, kdor plačuje 5 gld. davka; delo ostane, volitve minejo. Nekaj časa porabiti za dobro stvar, to je prav, vredno pravega moža. Pojdite torej in mi volimo, kakor rečeno, g. Mrharja, ne pa g. Višnikarja. Povabi Vas iz Tabra Bog in Vaši duhovni, torej z Bogom v vojsko, Bog je z nami, mi žujim in kdo nam more, koga se bojimo? Torej pridite! Može naj volijo, žene in pa otroci molijo, in tako bo šlo! Na Taboru 12. 10. 96. Dom. Janež, kaplan“.

Ko smo prečitali to pismo, obšla nas je žalost. Mi ne obsojamo moža, ki je morda mislil, da stori Bog ve kako dobro delo, če pošlje v javnost ta poziv; obsojati pa moramo njegove vzgojitelje, kateri so mu vcepili v glavo tako misel. Ali res ne uvidevajo dotični gospodje, kam da vodi to, ako kličemo Boga na pomoč v volitvi zoper moža, ki sedi v enem in istem konservativnem političnem klubu, kakor predsednik „katoliškega narodnega volilnega odbora“. Če je g. Višnikar res taka oseba, katere bi se moral ogibati vsak kristijan, potem je nerazumljivo, zakaj ga nista že zdavnaj zapustila gg. Povše in dr. Šušteršič?

Toda šalo na stran. Stvar je resna, ker nam kaže način politiške vzgoje naraščaja na Kranjskem. Preverjeni smo tudi, da trezno misleči duhovniki in lajki obsojajo tako zlorabo „od Boga postavljenega učenitstva in voditeljstva“, kajti posledice temu morajo biti pogubonosne prav za oni stan, ki je v resnici postavljen od Boga, da nam oznanjuje verske resnice, ne pa da nam usiljuje z „Božjo avtoriteto“ v borbi za tega ali onega kandidata.

Mi spoštujemo iz dna duše duhovski stan in obsojamo one, ki napadajo ta stan, toda zahtevati smemo in moramo, da duhovniki sami in v prvi vrsti njih od Boga postavljeni voditelji, škof, javno in resno obsodijo tako počenjanje, kakoršno nikakor ne priča o ponižnosti in pa ljubezni, ampak o domišljiji in pa sovraštvu do svojega bližnjega. Če pa duhovniki sami molče odobravajo tako interpretacijo duhovske avtorite, potem se ne smejo čuditi, ako ljudstvo samo zaide v dvombe.

Mi stojimo na strogo verskem stališču in bodemo odbijali vsaki napad na cerkveno avtoriteto kakor tako, toda cerkvena avtoriteta naj se ne vmešava kakor taka v strogo politične stvari. Ako hoče duhovnik stopiti v politično javnost, stori naj to kakor državljan in uavkoplačevalec, ne pa kakor od „Boga postavljeni voditelj“. Valovi političnega boja se vspenjajo včasih jako visoko, a do takih prizorov ne sme priti. Nikjer na Slovenskem se ne gode take stvari razun Kranjske, in žalostno je, da se središče vedno bolj odtuja pe riferiji. In vendar bi bilo kaj lahko zjedinenje. Preverjeni smo, da bi miren in stvaren razgovor obeh strank na Kranjskem privedel do zaželenega cilja, do sprave. Kakor sedaj gosp. Višnikar sedi mirno v Hohenwartovem klubu z gg. Povšetom in Šušteršičem, ne da bi se spodtikali jeden nad drugim, istotako bi se lahko združili slovenski državni poslanci na Dunaju v jedno skupino in zložno delali za duševni in gmotni napredek svojega naroda. Treba le malo prizanesljivosti od te in one strani, manj osebnosti in več požrtvovalnosti. Dandanes se stvari vrše čudovito hitro. Poleg narodnega vprašanja stopilo je soci-

jalno vprašanje na dnevni red in delovati se ne da drugače, kakor na podlagi enakopravnosti in kršćanske ljubezni. Pomisliti moramo, da smo grešni ljudje in ne angelji, in da je vse naše delo nepopolno, naj je vzame v roke kateri-koli stan boče. Ne ponižuj človeka z izgovorom, da hočeš povzdigati Boga, njegovega Gospoda in Očeta; in če govoriš o njegovi pogubi, ne zabi nikdar, da poguba osebe ne more služiti stvari Stvarnika.

Imamo še veliko na srcu, a za danes dovolj. Samo še nekaj bi svetovali merodajnim gospodom na Kranjskem. Narodna stranka naj pomisli, da ona še ni vzela v zakup vse narodnosti, klerikalna pa ne vse vere, torej — ne sodi, da ne bodeš sojen!

Vlada v Tridentu. Vsi okrajni glavarji Tridentinske so dobili nalog, da od 1. novembra naprej ne pošiljajo službenih spisov (aktov) več v Trident, ampak namestništvu v Inomostu.

Volilno gibanje na Ogerskem. To je sinonimno s — pobijanjem.

V Bued-Szent-Mihaly so bili resni izgredi. Kandidata narodne stranke Frana Kornisa so vsprejeli s točo kamenja. To seveda od pristašev nasprotnega kandidata Onodyja. Ali ni bilo samo kamenja, ampak letelo je nanj tudi blato. Revež je moral bežati, ne da bi bil absolviral svoj kandidatni govor. V tem poboju so pomečkali do smrti dva otroka, jedno žensko so pa težko ranili. — Blizo Nyiregihaze so ubili korteša liberalne stranke, imovitega kmeta Brestyaka.

Korespondenčni biró poroča lakonično in vendar grozno: „Povodom volilnega gibanja je došlo v mnogih krajih do izgredov, na katerih je bilo ubitih več oseb, mnogo pa ranjenih. V dotične kraje so poslali vojaštva“.

Lep zvršetek milenijskega leta! Živela madjarska kultura!

O poroki italijanskega kraljeviča. Včeraj popoldne je bil v prestolni dvorani kraljevske palače v Rimu slovesen vsprejem ministrov. Vsprema li so kralj, kraljica in princ Neapeljski, prisotni pa so bili tudi princesa Jelena in drugi domači in črnogorski principi. Predsednik ministerskega sveta, Rudini, je izrazil čestitke v imenu ministrov. Kralj je o tej priliki podell Rudiniju veliko veržico reda Annunziata, čemur pa ni pripisovati politiškega pomena, ker o enakih prilikah državni glavar običajno podeljuje najviše odlikovanje predsedniku ministerskega sveta. Zatem je bil vsprejem obeh zbornic. Na trgu pred kvirinalom je bila ogromna množica, ki je rado vedno gledala prihajanje gala-vôz, v katerih so dohajali poslanci in senatorji. Poslancev je došlo 200, senatorjev 84.

Predsednik senata je prečital zatem, ko je bil predstavljen princesi Jeleni, jako lepo sestavljeno adresu. Princ Neapeljski in princesa Jelena sta se zahvalila. Zatem so se kralj, kraljica in principi razgovarjali preko pol ure s senatorji. Na to je bil vsprejem zbornice poslancev po enakem ceremonijelu, kakor prejšnji. Adreso zbornice je prečital predsednik Villa. Videti je bilo, da je ta adresa napravila na kralja posebno ugoden utis, ker govori iskreno o združenju dinastije in naroda. Kralj se je zahvalil v presrčnem govoru. Razgovarjaje se zatem s predsednikom Farinijem, izjavil je svoje zadoščenje na lepem številu došlih senatorjev. Govoril je z vsemi poslanci, izjavivši slednjič, da so one ovacije, ki jih je priredilo rimsko ljudstvo njemu, kralju, in njegovim, nov dokaz ljubezni do dinastije, katero ljubezen vrača on istotako odkrito srčno.

Po vsprejemu se je podal kralj v palačo Consulte, da obišče kneza Nikolo. Pozneje so se peljali kralj, knez in principi v odprtih vozovih na sprehod. Ljudstvo jih je pozdravljalo velikim navdušenjem.

Glasom iz Italije došlih poročil je princesa Jelena ob včerajšnjem vsprejemu napravila jako ugoden utis na zastepnike naroda in na senat. Pokazala da se je vredno, da zasede oni vzvišeni sedež, na kateri sta jo pozvala ljubezen in svobodna volja bodočega kralja italijanskega. Narodno zastopstvo je pozdravilo zatorej spoštljivo in zaupno bodočo kraljico, želé dinastiji in kraljestvu milejšo usodo.

Zahvala kralja Umberta. Italijanski odposlanec na Dunaju, grof Nigra, je izjavil včeraj ministru za zunanje stvari, grofu Goluchovskemu v

imenu kralja Umberta zahvalo na delikatni nujnosti, ki jo je izkazal cesar princu Neapeljskemu s tem, da je odredil, da je avstrijska vojna eskadra, sestojeca iz treh velikih ladij, priplula navlašč v Bar, da je nastopila kakor častno spremstvo kraljevski jahti „Savoia“.

Različne vesti.

Ivan Marija Klun †. Danes jutraj je umrl g. Ivan Marija Klun, posestnik na Rocolu, nepremično zvest narodnjak, bivši poslanec in večletni odbornik pol. društva „Edinost“. V onem II. po nasprotni agitaciji toli razoranem okraju so le redko sejani za našo stvar delavni možje, a med temi redkimi je bil Ivan Marija Klun prvi. Tem huji udarec je njegova smrt za našo stvar. Okolica tržaška ohrani temu možu hvaležen spomin! Mir in pokoj njegovi duši! Pogreb bode jutri popoldne ob 3. uri.

Shod na Proseku. Opozarjamo rodoljube, da se bo de shod vršil ob vsakem vremenu. Začetek ob 3. uri popoldne. Še enkrat pozivljamo okoličane na obilno udeležbo.

Premil. škof mgr. A. Šterk je obiskal v Kopru tudi tamošnjo kaznilnico. V kapelici kaznilnice je daroval tiho sv. mašo, koji so prisostvovali uradniki kaznilnice in potem si je ogledal zgradbo poblize. Monsignor se je jako natančno informiral o uredbi kaznilnice ter je o odhodu čestital ravnatelju na čistobi, ki vlada po vseh prostorih.

Še jedno na adreso — klike. Pod tem naslovom nam pišejo iz konservativnih krogov:

Dovolite nam, da rečemo še jedno na adreso, od Vas sicer po zaslugi označene klike, ki pod pretvezo borbe za koristi vesoljne cerkve služi — liberalizmu. To ste sicer dobro povedali tudi Vi, toda treba še enkrat poudariti jasno in odločno, da ta klika vzlic vsem sladkim besedam vendarle prezira načela, ki so tako rekoč temelj slavnemu vladarstvu prosvitljenega Leva XIII. Sv. Očetu je idejal — združenje Cerkev. Ta idejal pa skuša doseči on z ljubeznijo. Ljubeznijo vabi on vse krščanske narode v družbo cerkve rimsko-katoliške. V njegovih spisih, ki jih pošilja v svet v ta veliki namen, veje duh sprave, duh ljubezni, duh dobrohotnosti, a nikjer je ne čuješ niti ostreje besede do onih, ki danes še niso združeni z našo cerkvijo. Sv. oče ne pozna sile, ne pozna groznje, ampak on zida zlate mostove onim, katere vabi v svojo čedo.

A kako postopa tržaška klika?! Ona sovraži, ona sramoti one, katere vabi sv. Oče! In sovraži tudi vse nas, kateri nočemo sovražiti, kjer sovraži ona. Tako križa tržaška klika koncept velike politike Leva XIII.

In kako postopa ta klika glede na naše lokalne tržaške razmere? Po blagem in zajedno odločnem prizadevanju našega novega vladike Šterka so se nepričakovano hitro jeli konsolidirati naši odnosi na korist verskemu čustvovanju; pokazale so se prve kali zlozne reakcije od italijanske in slovenske strani zoper pogubonosni upliv židevskega novinstva tržaškega; opazati smo jeli znamenja spoznanja na strani italijanskih vernikov, da so sovražniki Slovencev zajedno tudi sovražniki vere, da treba torej koncentrirane borbe na podlagi popolne enakosti in enakopravnosti vseh; sijajno vspela procesija na čast Materi Božji je bila prvi pojav pričenjajočega se procesa.... srca vernikov jela so oživljati. A kdo je hitro jel metati polena pod kolo, ki se je jelo vrteti?... Tržaška klika! V zdravilo sprave jela je klika hlastno metati strup nesloge, strup narodnega fanatizma; jela je zopet metati kamenje v one, ki se dosedaj sicer niso strinjali znjo samo, s kliko, a so vendar po svoji moči navduševali slovenski živelj, da je z vso silo pripomogel do prve velikanske manifestacije zoper židovski liberalizem tržaški. Te iste, ki so se brezpogojno postavili v službo intencij premisljenega škofa, te iste so takoj po procesiji jeli obmetavati z „liberalci“, kričeči hripavim svojim glasom: na ogenj žnjimi! Tako so posegli z nesrečno roko svojo v pričenjajoči se proces! Komu na korist? Na to vprašanje daje nam odgovora njih proslavljanje tridentinske slavnosti. Na jedni strani kalijo slogo med verniki obeh narodnosti, na drugi strani se naslajajo ob slavnostih, označenih od dunajskih krogov za irredentistiške — hočete-li še več dokazov, da so to laški nacijo-

nalci in ne spravljivi duhovniki?! Pa še nekaj pomislite! Proslavljajo prav tisto slavnost, katero so za svoje namene zlorabili somišljeniki prav tistih krogov tržaških, ki so nedavno temunjim samim, isti duhovenski kliki, po javnih listih — pljuvali v obraz!! Dalje pač ni možno tirati nespoštovanja do samega sebe! Grozno že mora biti to slavofofstvo tržaške klike, da jo sili pozabljati na taka razžaljenja, še več: da jo sili simpatizovati z žaljivci!

Pustite le, da kriče: Na ogenj žnjimi! Mi pa Vas ne vržemo na ogenj, ampak delati bomo, da se združimo vsi v veliko vojsko v znamenju ljubezni, kakor nas uči naša sv. vera!

Klika pa naj bode odgovarjala pred Bogom za svoje herostratsko delo.

O laških demonstracijah zoper biskupa Flappa opaža prav dobro „Naša Sloga“, da se je presvetli uveril sedaj, koliko in kaj so pretrpeli in trpe še sedaj njegovi duhovniki od strani onih divjakov, če se le upajo v laška gnezda. Vedenje teh divjakov se mora prignusiti tudi najpotrežlivejšemu človeku.

Z Motovunščine pišejo istemu listu: „Odkar se je preselil v večnost nepozabni škof Dobrila, naš hrvatski rod v tej škofiji ni več čul pastirskega glasu iz ust svojega škofa. No, sedaj je presvetli škof Flapp zapazil v tej praznini nekako ohlajenje ljubavi od strani ljudstva do svojega pastirja — in pretrgal je ta neugodni molk. V vsaki župniji je imel pred oltarjem daljši govor, in sicer je govoril tako lepo, da bi moral biti zadovoljen vsaki hrvatski propovednik, da ga je izustil tako, in bodisi pred učenjakom. In v vsaki župniji je imel drugačen govor.“

Da ni storil tega do sedaj, opravičil je s tem, da ni imel dušobrižniške prakse. Tudi na obedu se je razgovarjal lepo hrvatski in je hrvatsko odgovarjal na napitnice. V Motovunu je zahteval, da se hrvatski otroci izprašujejo v hrvatskem jeziku in ni dopustil, da bi se jih kar prezrlo, kakor je zahteval tamošnji kapelan.

Mi jemljemo seveda veliko radostjo na znanje ta poročila. Opačamo samo, da ne bi bilo marsikojega nesporazumljenja, da je bilo vedenje njegove presvetlosti vsikdar tako.

Vesten mož. Goriški dopisnik „Agramer Tagblatta“ nam poroča o možu, ki je zares redka in nenavadna prikazen med tamošnjimi Italijani. Pred porotnim sodiščem goriškim je stalo te dni neko dekle, Slovenka, obtoženo detomora. Na vprašanje predsednika sodišča, da-li ima kateri porotnik razlog za oprostitev od tega posla, oglasil se je porotnik Vervega, da mu vest ne dopušča, da bi sodil Slovenko, ko ne ume slovenskega jezika!! Čast bodi možu, ki se je skliceval na ono instanco, katero naši nasprotniki toli radi prezirajo v današnjih časih, ko gre za narodne političke pravice naroda slovenskega — na vest! Dá, vest bi morala biti regulator našega javnega življenja in medsebojnega razmerja med narodnostmi! Potem ne bi bilo toliko jeze, sovraštva in strupenih bojev, kajti, kjer vlada vest, tam vlada pravica, a kjer ni krivice, tam tudi ni sovraštva!

Za razmere porotnega sodišča v Gorici je bila zelo značilna pripomba predsednika sodišča, da radi tega vzroka (radi nepoznanja slovenskega jezika) bi morali odkloniti mnogokojega porotnika. In to v deželi, ki je po veliki večini — slovenska!

Nadalje je pripomnil, da se razprava dovrši pomočjo tolmača. Tako se dogaja v deželi, ki je po veliki večini slovenska! Prav na omenjeni razpravi se je pokazalo, koliko so vredna prevajanja tolmača: vsaki hip so jih morali popravljati.

Ob tej priliki apelujemo na poznani pravni čut novoimenovanega višega državnega pravdnika, da v svojem območju zatre čim prej nezmislno institucijo tolmačev na kazenskih razpravah.

O konsorciju za vipavsko železnico piše „Soča“ med drugim: Izvedeli smo, da vsa reč s tem konsorcijem se ne godi pravilno. Kdo neki ima pravico, da kar sam imenuje može v ta ali oni odbor! Deželni glavar ne! — Tu so edino vse prizadete občine merodajne, da volijo, kogar hočejo. Zategadel izjavljamo v imenu vseh zavednih Vipavcev, da vsi dosedanja koraki so za prizadete vipavske občine neveljavni! Vso reč treba začeti iznova na edino pravi podlagi! Vse občine naj se

postavijo na noge in vzemo reč v svoje roke! Ali naj bodo Lah! zastopali naše koristi?!

Še nekaj! Antonelli in Dreossi dasta ves zaslužek Lahom, to je gotovo! Ali ste slišali Vipavci? Sleherni novc od malone 2 milijonov pride Lahom v pest, Antonelli in Dreossi seveda obereta najboljšo kost. Umejemo, da se moža potezata za tako izboren zaslužek, ali nikakor ne umejemo ravnanja našega deželnega glavarja. Mi Slovenci ga prav lepo zahvaljujemo za tako delovanje!

Volilne listine za občinske volitve v Trstu. Kakor smo javili svoječasno, zabranilo je bilo c. kr. namestništvo objavo volilnih listin, ki jih je bil sestavil mestni magistrat, ker so bile nepopolne. Mestni magistrat je dopolnil listine, dodavši v prilogi „konsortiste“, ki so bili na volilnih listinah že leta 1893. Tako popolnene listine je hotel mestni magistrat objaviti, ko mu je prišla — kakor javlja „Piccolo“ — od strani namestništva zopet zabrana.

Očividno je, da mestni magistrat nič kaj rad ne uvršča državnih uradnikov med volilce.

Za zdravnike. V „Delalskem društvu“ v Vodnjanu je izprazneno mesto društvenega zdravnika. Plača 300 gl. v postecipatnih mesečnih obrokih. Ponudbe do 30. t. m.

Bankovci po 10 kron. Posl. Menger je omenil v jedni poslednjih sej proročunske komisije, da v raznih deželah, sosebno po industrijalnih krajih, primanjkuje bankovcev po 5 gl. Priporočil je, da naj bi se pomnožilo število takih papirjev in da bi se izdali srebrni komadi po 5 kron. Finančni minister Bilinski je izjavil, sklicevaje se na to, kar je rekel že v parlamentu, da namernjati vladi izročiti banki 80 do 90 milijonov v zlatu ter izdati bankovce po 10 kron.

V telovadnici „Tržaškega Sokola“ bo de jutri, v nedeljo zvečer plesni venček.

C. kr. pripravnica za srednje nemške šole v Rojanu se odpre 1. novembra t. l. v hiši štev. 176. Upisovanje se bo de vršilo v isti hiši od ponedeljka dne 26. t. m. do 30. t. m. od 9—12 ure popoldne. — Otroci, ki želé vstopiti v to šolo, morajo o vpisovanju izkazati se krstnim spričevalom, spričevalom o cepljenju kôz in da so zdravi na očeh; vrhu tega s šolskim naznanilom dobrim vsepomom dovršenega četrtega ali tretjega razreda ljudske šole.

Vodstvo

c. kr. pripravnice v Rojanu.

Hrvatsko vseučilišče. V Splitskem „Jedinstvu“ čitamo: Niti letos, kakor ne lani, ni bilo svedane instalacije vseučilišnega rektorja v Zagrebu. Merodajni krogi se bojé kake neprijetne demonstracije, zatorej se izogibajo vsaki priliki temu. Toda, namesto da tako pokazujejo svojo slabo stran, bolje bi storili, ako mladeži ne bi usiljevali raznih madjaronov za vzgojevalce. V ostalem pa se vidi dobri namen temu. Ako se vlada, ki je iz svoje knjige izbrisala Reko, vlada, ki je že pritrdila načrtu, da se povsem raznarodita Osek in Zemun, vlada, katere večina ni za drugo, nego da sluša Pešto, — vlada, ki je hotela zrušiti Strossmayerja, in je podkopavala akademijo, ako se taka vlada trudi, da kolikor možno poniža ugled hrvatskega vseučilišča, je to nekaj povsem naravnega. V tem je le — doslednost!

Župan na Reki, vitez Ciotta, je dal svojo ostavko. Vodstvo občinskih poslov je prevzel svetovalec dr. Nikola Gelcich.

Našim dekletam. Pod tem naslovom se nam piše: Da dokažem še bolje, kako bi morala postopati naša dekleta proti soračnikom naše narodnosti, dovolite, gospod urednik, naj navedem še en posnemanja vreden slučaj. V novi ulici pri gospe B. se je dogodilo, da je gospa napadala kuharico in hišino, ker sta vedno slovensko govorile med seboj. Nekega dne se je tako razsrdila omenjena gospa, da je vzela kuharici kuhalnico iz rok in zagrozila hišini, da jej vrže kozico v glavo (!), ako ne jenja govoriti slovensko! Kuharica pa je odgovorila za obe: Gospa, kadar se bode de Vi sramovala svojega materinega jezika, tedaj se ga bode ve sramovala tudi mi dve! Drugače pa, ako Vas toliko bode ta ubogi slovenski jezik — si lahko odpomorete s tem, da ne zahajate v kuhinjo poslušat ga, ali pa, da si preskrbite Italijank za svojo službo!!! Druge pomoči Vam ne vem svetovati! — To so fakta, dekleta draga, fakt je pa tudi ta, da se omenjenima ni dogodilo nič žalega, in ko bi se ne

Lastnik konsorcij lista „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: Fran Godnik. — Tiskarna Dolenc v Trzinu.